

zichtspunten ontwikkeld, zooals men dit verwachten kan van een oorspronkelijk denker als GOLDSCHIEDER, terwijl eindelijk Dr. FRIEDLÄNDER, de vroegere directeur-geneesheer van het groote sanatorium in Wiesbaden, de techniek en aanwending der thermotherapie op verdienstelijke wijze uiteen zet.

Het handboek is versierd met 69 illustraties, die echter voor een deel als overbodig kunnen worden aangemerkt, doch een boek zonder plaatjes is in den tegenwoordigen tijd iets ondenkbaars. Het bijna nergens meer gebruikte apparaat van WALDENBURG neemt een halve bladzijde in beslag en aan de overdreven en sinds lang als onhoudbaar geoordeelde denkbeelden van den uitvinder worden meerdere bladzijden geofferd. Een vriend van verouderde apparaten kan zich ook aan de afbeelding van enkele niet meer gebruikelijke inhalatie-toestellen te goed doen, doch dit zijn bijzaken, waarop het niet aankomt.

Indien de overige deelen van het nieuwe handboek even rijk aan inhoud en op even degelijke wijze zijn bewerkt, dan is de geneeskundige literatuur een schoon werk rijker geworden, dat ongetwijfeld veel lezers en ook veel vrienden zal veroveren.

Amsterdam, Juni 1901.

P. K. PEL.

INGEZONDEN.

HUISARTSEN EN SPECIALISTEN.

Geachte collega PINKHOF!

Met uwe opvatting van het bewuste November-besluit ga ik geheel mede, ik dank U voor het wegnemen van dit misverstand. De redactie van dit besluit (zie blz. 311 van dezen jaargang) moet dan echter gewijzigd worden, want niet alleen dat mijn eerste opvatting er in doorstraalt, doch niemand heeft zelfs geprotesteerd toen de door U thans cursief gedrukte woorden „zich bereid verklaren” geheel werden weggelaten in de opvatting, die Dr. J. MEIJERS weergaf in dit *Tijdschrift*, jaargang 1900, Dl. II, blz. 1037. Deze collega acht het verkeerd, dat iemand de verplichting op zich neemt om aan cliënten van collega's hulp te verlenen, welke door deze collega's niet gewenscht werd geacht. Genoemde collega acht dit in strijd met de collegialiteit. Het wordt heusch tijd dat de geneeskundigen hun opvatting van het begrip „collegialiteit” eens grondig herzien; ik herhaal wat ik in mijn stuk schreef: de collegialiteit mag nooit zoover gaan dat daardoor rechten aan den patiënt ontnomen worden. Ik hoop nu, dat collega MEIJERS zal komen vertellen, dat ook zijn bedoeling was, alleen de publiciteit, doch niet de handeling af te keuren, dan zijn wij het over dit punt allen eens.

Wat uw tweede opmerking betreft, heb ik er niets tegen dat een patiënt zijn huisdokter *vrijwillig* raadpleegt omtrent de keuze van een specialist, maar

ik keur ten zeerste af dat vele medici de patiënten hiertoe zouden willen *dwingen* (voorstel Schiedam), dat sommige medici de geëischte voorkennis misbruiken (zie blz. 1355) en dat in uw systeem de specialisten afhankelijk zouden worden van de gunst der huisartsen.

Geachte collega ENDTZ!

De laatste twaalf regels van uw ingezonden stuk zijn mij het bewijs, dat ik, wat U betreft ten minste, niet voor dooven gesproken heb; ik dank U voor het vele water dat gij in uw wijn gedaan hebt. Op de aan die regels voorafgaande vraag blijf ik neen antwoorden; het *eischen* van de „voorkennis” keur ik af, om de redenen hierboven medegedeeld. „Het raadplegen van een „ander medicus, wien ook, moet den patiënten zoo gemakkelijk mogelijk „gemaakt worden”. Gij spreekt schertsend van den reactionairen hoek; ik zeg U in ernst: „gij meendet een stap voorwaarts te doen met het voorstel „Schiedam, gij dwaaldet, gij deedt een stap achteruit”. En zeker wandelt gij daarmede niet in de richting van het door mij geschetste ideaal, waarop, ik vernam het met genoegen, door U voortaan af en toe het oog gericht zal worden.

Wat de medicus moet doen om te maken dat de, dikwijls overdreven voorgestelde, toename van het aantal artsen, niet leidt tot kwade gevolgen en verkeerde toestanden, maar den patiënten ten goede zal komen, dat meen ik duidelijk te hebben gezegd. Ik wil het in het kort herhalen:

door te bevorderen dat de menschheid zoo spoedig mogelijk en zooveel mogelijk van de vorderingen der wetenschap profiteert,

door bij de behandeling uitsluitend te vragen wat in het belang is van het herstel van den patiënt en eigen belangen geheel op den achtergrond te zetten,

door steeds bescheiden de mogelijkheid te erkennen dat een ander zal kunnen, wat men zelf niet gekund heeft,

door dus de specialisten niet als vijanden, maar als onmisbare, hooggeschatte medewerkers te beschouwen,

door zich grootendeels te beperken tot, en met grooten ijver toe te leggen op die vakken, die nu nog bij den huisarts behooren, voornamelijk de interne ziekten bij volwassenen en kinderen, en

door niet met elkander te concurreeren, door middel van lage prijzen, daar goedkoope geneeskundige hulp op den duur niet in het belang van het publiek zou zijn, en zich dus behoorlijk te doen betalen voor den genoemden ijver en de daarmede verkregen kennis.

Het doel van mijn schrijven, geachte collega, is bereikt; ik heb mijn meening eens gesteld tegenover de andere en de talrijke schriftelijke bewijzen van sympathie van collegae en van de hoogstgeplaatsten onder de geneeskundigen van de universiteiten van Amsterdam, Groningen en Leiden zijn mij een bewijs, dat de beslissing te Middelburg schijnbaar met algemeene stemmen genomen, *niet* vertegenwoordigt de meening van de geneeskundigen van Nederland. Met vriendschappelijke gevoelens